

TO'SATDAN YURAKDAN O'LIMDA MIOKARDDAGI MORFOMETRIK KO'RSATKICHLARNI O'ZGARUVCHANLIGI

Xakimov Z. Q.

Mamatalieva M. A.

Andijon davlat tibbiyot instituti, Andijon, O'zbekiston

Dolzarbligi:

Har yili dunyo bo'yicha yurak-qon tomir kasalliklaridan 17 mln. yaqin insonlar vafot etadi, ularning 25% YuTO' hisoblanadi. Yiliga YuTO' holati 100 ming aholiga ayollarda 1,4, erkaklar esa 6,7 ga teng bo'lib, yoshlar orasida 1000 kishiga 0,5 – 3,7 tashkil etadi.

YuTO' dominant mexanizm bo'lib, qorinchalar fibrilyastiyasi xisoblanadi, taxikardiya va fibrilyastiya rivojlanishida va ularni ushlab turishda turli elektrofiziologik mexanizmlar ishtirok etadi, ularga yuqori avtomatizm va qo'zg'alish to'lqinini qayta ta'siri mexanizmi kiradi, ular miokardni o'tkir ishemiyasida yoki fibroz - nekrotik o'zgarishlar sababli, uning tuzilishidagi geterogenligi natijasida yuz beradi.

Maqsadi: to'satdan yurakdan o'limda umummorfologik va gistokimyoviy bo'yash usullarida miokard tuzilmalarini morfometrik ko'rsatkichlarini o'zgaruvchanligi o'rganish.

Material va uslublar: tadqiqotda to'satdan yurakdan o'lim (TYuO') kuzatilgan 20-60 va undan yuqori 40tadan tadqiqot va nazorat guruhlaridagi autopsiya va sud tibbiy gistologiya materiallarida yurakning morfologik va morfometrik o'zgarishlari o'rganildi. Morfometrik tekshirishlarda to'qima kesmalari kumush nitrat impregnastiyalab, 3D o'lchamli multipleksli morfometrik tekshirishlarni amalga oshirishda foydalaniladigan NanoZoomer (REFC13140-21.S/N000198/HAMAMATSU PHOTONICS/431-3196 JAPAN)da skaner kilinib, konfokal 3D tasvirni olishda foydalanildi, fazoviy shaklda nuqtalar reliefi bo'yicha X, Y, Z o'qlaridagi kesishma o'lchamlarining maydoni o'rganildi. Olingan mikrotasvirlar QuPath-0.5.0-ImageJ dasturiy ta'minotida qayta ishlandi va

subendokardial soxada joylashgan atipik kardiomiostitlar (Purkinje tolalari) diametri, tolasining qalinligi, hajmi, egallagan maydoni, tipik kardiomiostitlarning maksimal, minimal va o'rtacha qalinligi, oraliq to'qimaning egallagan maydoni, mushak tutamlari mkm-larda o'lchandi.

Yuqorida keltirilgan mikropreparatlar namunalari skaner qilingandan keyin rasmga olinib, xar biridagi kattaliklar maxsus jadvalda keltirilib o'rtacha statistik taxlil natijalari Student-t mezonini bo'yicha keltirilib, ishonchlilik darajasi $P \leq 0,05$ bo'yicha olingan natijalarning o'rtacha statistik ko'rsatkichlari olindi.

Tadqiqot natijalari: Yurakning chap qorinchasi kardiomiostitlarini kontraktil koeffitsienti yoshga bog'liq holda o'rganilganda nazorat guruhidagi ko'rsatkichlar tadqiqot guruhi ko'rsatkichlaridan sezilarli darajada balandroq bo'lishi kuzatildi.

Sklerotik o'zgarishlar va o'tkazuvchanlikning buzilishi oqibatida chap qorincha miokardining qisqaruvchanlik vazifasi pasayishi TYuO'-ning asosiy xavfli omili hisoblandi.

Gistokimyoviy tekshirishlarda subendokardial va intramural miokard tutamlarining massiv diskomplektastiyasi, Purkinje tolalaridagi massiv stitiliz va titilgan, kardiomiostitlar keskin shishi, ayrimlarini stitolizi kuzatildi.

Skanerlash va morfometrik tekshirishda miokard kesimining ko'ndalang kesimi tarkibiy qismlari va egallagan maydonini diametr nisbati o'lchandi, tipik va atipik kardiomiostitlarni, tutamli joylashgan mushak hujayralarini perimetri va re'lefidagi o'zgarishlarni o'rganildi. YuTO'larda miokard tarkibining morfometrik ko'rsatkichlari chap qorincha old yuzasi, yon yuzasi va orqa yuzasi bo'ylama kesim yuzasi tipik va atipik kardiomiostitlar ko'rsatkichlari nazorat guruxiga nisbatan o'rganilganda ularni statistik ortishi qayd etildi.

Xulosa: YuTO'larda morfometrik tekshirishlarda yurak geometriyasidagi makroskopik va tipik va atipik kardiomiostitlarni morfometrik o'rganishlar, nerv tizimida neyrodistrofik buzilishlarini yoshga bog'liq parallel o'zgarishlar - qorinchalar fibrilyastiyasi va asistoliyasi, elektr nostabilligiga, vissteral patologiya rivojlanishiga ta'siri - to'satdan yurakdan o'lim tanatogenezida muhim ahamiyat o'rin tutadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Бомаш Н.Ю. Морфологическая диагностика заболеваний щитовидной железы. // М.Мед.- 1981. с. 176.
2. Свистунов В.В., Макарова А.Е., Воронцова М.В. Атеросклероз, гипертоническая болезнь. // Уч.пос.для орд. Иркутск – 2018. с. 70.
3. Хмельницкий О.К. Цитологическая и гистологическая диагностика заболеваний щитовидной железы: рук-во. - СПб.: Сотис, 2002. – с. 288.
4. Алтунин А. В. Нарушения внутрисердечной гемодинамики и методы их коррекции у больных ИБС на фоне гипотиреоза. // Автореф. дис. на сос. уч.стен. к.м.н. 2004. с 25.
5. Волков В.П. Новый подход к оценке морфофункционального состояния щитовидной железы. // Universum: Медицина и фармакология.: электрон.науч. журн. 2014. № 12 (13). с. 35-40.
6. Гервальд В.Я., Насонов Т.Г., Лепилов А.В. и др. Внезапная сердечная смерть. Состояние проблемы. // Международный журнал сердца и сосудистых заболеваний. 2015. Т. 3, № 6. с. 35-41.
7. Левитин А.В. Морфология щитовидной железы при острых формах ишемической болезни сердца. // Автореф. дис.на соис. к.м.н. 2010. 19 с.
8. Панченкова Л.А. и др. Тиреоидный статус и сердечно-сосудистая система. // Рос.мед. вести. 2000. - №1. с.18-25.
9. Мальцева А.С., Строгонова В.В. Предикторы внезапной сердечной смерти. // Scientific Cooperation Center “Interactive plus”. 2018. с. 1-11.
10. Insull William. The Pathology of Atherosclerosis: Plaque Development and Plaque Responses to Medical Treatment. // The American Journal of Medicine, Vol 122, No 1A, January 2009. p. 4-13.
11. Rafieian-Kopaei M, Setorki M, Monir D. Atherosclerosis: Process, Indicators, Risk Factors and New Hopes. Int J Prev Med. 2014 Aug; 5(8): p. 927–946.
12. Van der Werf C., Hendrix A. et al. Improving usual care after sudden death in the young with focus on inherited cardiac diseases (the CAREFUL study): a community-based intervention study. Europace. 2015 y. Apr 1.